

predstavlja propadanje, razpadanje, uničevanje; to je svet, ki nas, čeprav nimamo z njim več komuniciranja, draži, vznemirja in utesnjuje. DUŠAN TRŠAR je v svojih neokonstruktivističnih plastikah vključil svetlobo kot enakovreden, če ne celo prevladujoč izrazni element; umetnikove novejša stvaritve, ki jih lahko vidimo na razstavi, so morda celo oblikovno malo bolj razgibane, kot smo jih vajeni doslej. Bolj kot Tršar je zanimiv in ustvarjalno svež LUJO VODOPIVEC, ki je sploh ena najbolj obetajočih osebnosti v mladem slovenskem kiparstvu. Vodopivec nam predstavlja skrajno poenostavljene človeške figure, ki pa odsevajo veliko avtorjevo plastično občut-

ljivost. Njegovi ženski akti so kot prapodobe Magne matere s poudarjenimi karakteristikami ženstva. Umetnik označuje svoje kipe največkrat po osnovni kompozicijski usmerjenosti: vertikalno-horizotalno. Včasih imamo občutek, da so ležeči ženski akti vreče, telesa brez kosti, ki pa kažejo vso težo in tektoniko svojega plastičnega bistva.

Razstavo spremlja, kot je navada, slikovno in s podatki bogato opremljen katalog, vendar z nekaterimi pomanjkljivostmi in navedbo razstavljalca Miodraga B. Protića, čigar del avtor tega sestavka kljub vnetemu prizadevanju ni mogel zaslediti med deli razstavlajočih umetnikov.

Franc Zalar

VINKO MÖDERNDORFER: RDEČI RITUAL

Mladi avtor Vinko Möderndorfer je izdal svoj pesniški prvenec Rdeči ritual v samozaložbi (Celje, 1975). V tej pogumni kretnji je mnogo tiste simpatične tipike, ki se kaže skozi celotno branje zbirke: neomajna vera v svoj lastni pesniški subjekt in v poezijo nasploh. Pesnik in njegova zbirka silovito izpričujeta čas, ko so stvari tega sveta dane samo zato, da bi jih bilo mogoče upesniti. In avtor jih upesnjuje z zdravo ustvarjalno strastjo ter neumornim zupanjem.

Tako začenja svojo prvo pesem: »jaz / v letu gospodovem 1958 / sem rojen kot pisalni stroj in včasih me igle prebode / jo / takrat ponavadi napišem nekaj lepega /«. »Igle« pa so melanholija, ljubezen in smrt. Toda zaupati velja le melanholiji, ki v občasnih sunkih presvetli amorfno pesniško snov s pristno bolečino in je najdragocenejša estetska prvina zbirke. Ljubezen, ta obvezna tema vsake mladostne poezije, nikakor ni bolj izpostavljena pomenska ostrina, čeprav je nenehno prisotna; tovrstna bolečina ali radost se namreč

sproti razblinja v igro ali celo duhovitost. Smrt je le programska pesniška tema in ne navdih, četudi je avtor sposoben, da jo razvije v pravi ekspresionistični krik. Vso to pomensko zaledje pa vihra in prekriva nenadzorovana fantazija, poskus abstraktnega intelektualizma, ki je pesniku še najbolj v škodo, veselje nad neugnano kombinacijo pomenskih sestavin in navdušene evokacije glasbe in slikarstva. Zametek rahle ironije, ki jo premore ta poezija, nekoliko razbremenjuje njeno večkrat naivno učinkovanje. — Za splošen primer si oglejmo krajši tekst: »ta ples / z drznim odtiktavanjem / konstrukcij / tvojih dojk / naju / postavi / med bojujoče silnice v / prostoru / v plastiki večernih viharjev / spoznava kako sva simetrična«.

Formalna plast pesniku ne povzroča posebnih težav. Povedi sestavlja in postavlja povsem asociativno, enkrat izbruh fantazije hoče odločno demonstrirati, vera v estetski učinek jezikovnih atrakcij je še brezhibna. Zato ni nujno, da se tu in tam pojavijo gmote neizgovorljivih črkovnih sklopov. Skratka, v izrazu nam avtor prepričljivo dokazuje, kako prijetno se počuti v zdaj

že nekam nesodobni slovenski pesniški produkciji in jo zasleduje. Navdušenje nad novim pa je seveda preveč apriorno, da bi se moglo zasnovati kot kritično soočenje s tradicijo.

Kar dviga Rdeči ritual daleč nad običajno srednješolsko poezijo, je vseobvladujoča impulzivnost duha, ki skozi bežno melanholijo sicer čuti nemočno razpetost v svet, vendar je še preveč nedotakljiva, da ne bi uživala v kaosu samo zato, da ga lahko z ustvarjalno voljo svobodno razvršča. Resnični radosti in resnični bolečini se pesnik nikakor ne odreka, toda ustvar-

jalne možnosti so še preveč neomejene, da bi jima lahko zares sledil. In še nekaj: Möderndorferjeva poezija kljub nekaterim naivnostim formalne in intelektualistične narave že na začetku opravi z naivnim romantizmom. V eni prvih pesmi se namreč pojavi metafora »ptica mojih sanj«, toda avtor konča zelo radikalno in glede na svojo prvo zbirko tudi programsko: »ustrelil sem / ptico«. Kljub tako odločnemu in morda tudi zrelemu pesniškemu zamahu pa njegova poezija vsaj za zdaj še ne kaže nikakršnih znakov plemenite utrujenosti.

Peter Kolšek

Žarko
Petan

Aforizmi

Vojna spreminja ljudi v tarče, ki streljajo.

Diplomat mora znati v tujih jezikih predvsem držati jezik za zobmi.

Ali ni to čudno: resnico praviloma servirajo v drobnih koščkih, medtem ko je laž tem bolj užitna, čim večja je.

Če že ne moremo doseči, da bi bili vsi ljudje bratje, jih skušajmo pripraviti vsaj do tega, da bi se obnašali kot bratrance.

Nedolžnost je edini kapital, ki se obrestuje, če ga izgubiš.

Sem za žepno izdajo socializma, takšno, ki bi šla v moj žep.

Uspešen politik si izmišlja vedno nove pesmi na stare melodije.